

części społeczności regionu do konsumpcji dóbr i usług przekłada się także niekorzystnie na kondycję lokalnych podmiotów gospodarczych. Wynik finansowy podmiotów gospodarczych oraz dochody mieszkańców, wpływają na dochody lokalnych samorządów, a więc pośrednio na ich zdolność do prawidłowej realizacji zadań własnych. Poprawa szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego jest więc niezbędna dla poprawy sytuacji materialnej mieszkańców województwa, stanowiącej jeden z podstawowych warunków osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Odnosząc się do poszczególnych aspektów rozwoju społecznego, można wskazać priorytetowe potrzeby (przekładające się na najważniejsze sfery interwencji) w zakresie każdego z nich. Za absolutny priorytet należy uznać rozbudzenie aspiracji rozwojowych dzieci i młodzieży, co powinno wyzwolić dążenie do kształcenia, samorozwoju, aktywności i poczucia współodpowiedzialności za rozwój, tak na poziomie lokalnym, jak i regionalnym. Zmiana mentalności jest niezbędnym warunkiem sukcesu województwa w sferze kształtowania jakości życia na jego terenie. Niezbędne jest opracowanie zunifikowanego w skali województwa pakietu działań aktywizujących społecznie dzieci i młodzież szkolną. Celem pakietu powinno być rozbudzenie aspiracji tej grupy. Pakiet (rozumiany jako szczegółowy program zajęć wraz z pomocami dydaktycznymi w formie multimedialnej dla animatorów oraz dla uczestników) byłby udostępniany do realizacji w placówkach kultury (domy kultury, świetlice, biblioteki) przez przeszkolonych animatorów, w formie popołudniowych zajęć. Proces rozbudzania aspiracji rozwojowych dzieci i młodzieży powinien być wspomagany przez dużo bardziej efektywną i realizowaną na wysokim poziomie, edukację. Niezbędne jest dalsze upowszechnianie wychowania przedszkolnego stanowiącego pierwszy etap kształcenia, wysokiej jakości kształcenie na poziomie podstawowym, doradztwo zawodowe pozwalające na prawidłową ocenę predyspozycji i świadomy wybór rodzaju dalszego kształcenia, realizowane na wysokim poziomie kształcenie średnie ogólne lub realizowane w dostosowaniu do potrzeb rynku pracy i przy współpracy z przedsiębiorcami – szkolnictwo zawodowe. Niezbędna jest poprawa poziomu kształcenia w regionalnych szkołach wyższych, które poza UMK w Toruniu, są nisko pozycjonowane w rankingach i nie są postrzegane jako atrakcyjne dla najlepszych absolwentów szkół średnich (co powoduje, że wielu zdolnych absolwentów studiuje poza województwem, a potem wiąże swoje dalsze losy z miastami, w których studiowali). Wysoki poziom kształcenia wyższego nie tylko zapewni dobrze przygotowanych absolwentów ale także ograniczy odpływ młodzieży z terenu województwa do szkół w innych regionach, a także przyciągnie do województwa młodzież z innych regionów. Niezbędna jest przebudowa struktury kształcenia na uczelniach regionalnych, dla zapewnienia dużo większej liczby absolwentów kierunków: biologicznych i przyrodniczych, chemicznych, fizycznych, informatycznych, inżynierskich, logistycznych, matematycznych, medycznych, rolniczych, technologicznych. Prowadzona przez uczelnie działalność badawczo-rozwojowa jest niezbędna dla rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw, stąd tak ważne są charakter i jakość realizowanej pracy naukowo-badawczej.

Coraz wyższe aspiracje społeczne w połączeniu z dobrym wykształceniem (a zarówno kształtowanie wysokich aspiracji jak i zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia, to jedne z głównych celów rozwoju społecznego) będą skutkowały oczekiwaniem możliwości wykonywania adekwatnej pracy – dobrze wynagradzanej, jak i pozwalającej na satysfakcjonujący rozwój zawodowy. Brak możliwości jej podjęcia na terenie województwa będzie skutkować zwiększeniem skali migracji do innych regionów – gdzie takie możliwości zaistnieją. Dlatego też niezbędny jest równoległy rozwój i zmiana charakteru gospodarki, by stworzyć możliwość absorpcji coraz lepiej wykwalifikowanych kadr. Zmiana charakteru ma polegać na rozwoju działalności bardziej zaawansowanych technologicznie, cechujących się wyższym poziomem innowacyjności, związanych nie tylko z odtwarzaniem ale też tworzeniem (projektowaniem) produktów i usług. Dostępność coraz lepiej wykwalifikowanych kadr sprzyjać będzie zarówno rozwojowi działalności już realizowanych na terenie województwa, jak i pozyskiwaniu nowych inwestorów, dla których będzie to ważny czynnik podnoszący atrakcyjność inwestycyjną regionu. Dotychczas uwarunkowaniem determinującym rynek pracy województwa, był bardzo duży deficyt miejsc pracy. Pomiędzy rokiem 2013, a końcem roku 2019, liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zmalała z ponad 160 do nieco ponad 60 tys. osób, a liczba bezrobotnych wg klasyfikacji BAEL zmniejszyła się ze 115 do 32 tysięcy. Wysokie bezrobocie stanowiło najważniejszy problem rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego praktycznie od początku jego funkcjonowania. Dlatego też przez szereg lat priorytetem było tworzenie nowych miejsc pracy bez względu na ich charakter (liczba miała większe znaczenie, niż jakość), bo miały one na celu złagodzenie bardzo negatywnych społecznych i ekonomicznych skutków wysokiego bezrobocia (liczba osób pracujących zwiększyła się pomiędzy rokiem 2013, a 2018 o ponad 70 tys.). Skutkiem tego wolniej rozwijały się działalności wymagające wysokokwalifikowanych kadr, o wyższym poziomie zaawansowania, bazujące na innowacyjności, a jedną z konsekwencji tego stanu jest niski poziom wynagrodzeń.